

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi uța Nr. 2

Art coli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 6989/1910.

Aviz!

Se aduce la cunoștința tuturor aceluia, pe cari îi privește, îndeosebi învățătorilor noștri, că manualul „**Curs practic de limba română... de Iuliu Vuia... ediția VII, Arad, 1910**“, nu are aprobarea recerută prin Statutul-Organic și prin Regulamentul congresual pentru organizarea învățământului, — și astfel, în temeiul §-lui 94 din acest Regulament nu poate fi folosit în școlile de sub jurisdicțiunea acestui Consistor.

Arad, din ședința dela 25 noemvrie (8 decemvrie) 1910.

**Consistorul rom. ort.
din Arad.**

Puterea religiunii în educațiune.

»Dragă Florica mea — îmi zise un prietin — astăzi s'a cuminecat. Dimineața a venit la mine la pat de m'a sărutat și mi-a cerut părinteasca binecuvântare. Ce fericită eră că se cuminecă și cu câtă curățenie sufletească și-a făcut pregătirea de cuminecare, n'ar fi luat în gurița ei o bucată de fruct și tot gândul îi eră la curățenia sufletească. Câtă putere educativă este în religiune, încheiă tatăl înduioșat de puterea misterului religiunii.

Rămăsăi și eu înduioșat de aceasta seninătate ce o răvarsă misterul asupra sufletelor cari gândesc la fericirea fiilor. În gândul meu m'am dus mai departe la mijloacele de educațiune, atât de frumos alcătuite de capete luminate, ca să nobiliteze inima copiilor și să o facă accesibilă pentru tot ce este bine și frumos, la frumoasele istorioare din cari se cristalizează principiile vieții morale și ajunsei la concluziunea, că acest tezaur de învățături nu este suficient fără un cult intern, care numai pe autoritate dumnezească se poate întemeia.

Uite, copila noastră crescută în spiritul iubirii părintești și în spiritul moralei largi creștinești, de a fi bună și plăcută înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, privește de un dar dumnezeesc tot binele pentru aceea vine să primească acel dar ca o putere vie și vivificatoare și numai în puterea acestui dar de sus simte religiunea în sine. Pentru ea în vătământul religiunii este o lumină care revelează adevărul, îi descopere că ce este religiunea, dar însași religiunea este misterul atingerii cu Dumnezeu în actul împărtășirii cu cele sfinte.

Prin purele învățături morale în școală îndreptăm voința copilului spre bine dar vin alte influențe cari prezentează altă formă a binelui imitar și iată-ne cu sufletul pierdut. În creșterea copilului prin împărtășirea cu tainele însă sufletul se aduce în pendență de Dumnezeu, și în aceasta pendență zace puterea educativă a religiunii, ia dă viață învățământului moral din școală.

Ne-am nimerit într'o dimineață în Zagrabia, chiar când veniau băieții la un gimnaziu. Băieți frumoși și uniformați de își fugea ochii pe ei. Biserica de lângă gimnaziu eră deschisă. Băieții rând pe rând intrau în biserică de își făceau închinăciunea, o scurtă rugăciune în genunchi și de aici la școală. Băieții aceștia nu sunt numai morali — zise-i tovarășului meu — ci și religioși. Da, căci ei simțesc pendența lor dela grația dumnezească pe care o imploră asupra lor, poartă pe Dumnezeu în sufletul lor. Acesta este cultul intern, cel mai puternic îndemn spre bine și așa mai puternic factor în educațiune. Aici este ușoară sarcina educatorului, căci sămânța lui nu cade în drum, nici între spini, nici pe piatră ci în pământ mănos. Acest pământ sfințit de cultul intern va aduce roadă multă și sănătoasă, va face din acești băieți pe purtătorii idealurilor neamului lor. Așa să crește o generație sănătoasă.

Educațiunea pusă pe baza principiilor etice filosofice ori pe baza religiunii istorice îmbracă numai cu vestmânt religios pe elev, acest vestmânt însă să învechește pe el și mai tâmpuriu ori mai târziu îl lapadă. Educațiunea trebuie pusă însă pe baza religiunii interne, pe contopirea sufletului cu actele cultului divin. Aici este Dumnezeu în om și-i îndreaptă toată gândirea și simțirea lui.

Învățat-l pe băiat să se roage lui Dumnezeu și să se închine lui și i-ai dat prin aceasta totul ce cerci a-i da pe cale istorică, și bunăstarea inimii, și înțelepciunea minții și voința tare, triasul ce face pe omul integru.

„Să ne organizăm“!

Într'un nr. (52) dela finea anului trecut al acestei reviste, a apărut un articol: Unde-i ziarul din casa preotului?, în care un slugitor la altarul Domnului, îndemnat de realitatea tristă găsită la unii preoți, stăruia pentru editarea unei gazete unde să-și poată discuta preoțimea chestiunile ce-o privesc. Abia a eșit acel articol la lumină, când peste câteva zile s'a și închiegat la Timișoara un „ziar“, care în multe mii de exemplare a pornit la cale spre toate parohiile existente și neesistente din mitropolie. Preoțimea cu mici excepțiuni a primit cu fiori de bucurie noua revistă, l'a salutat, cu drag pe „sfătosul prietin“ care aveă scris pe stindardul său nou-nouț: lupta strașnică pentru eluțarea drepturilor, ușurarea vieții și emanciparea preoțiunii din jugul... Mulțămită D-lui — esclamau unii — că avem și noi odată foia noastră! Cași la orice întreprindere însă, nici la ieșirea acestei reviste n'au fost toți preoții de-un gând, ci s'au găsit unii cari nu vedeau semn bun că revista apare în Timișoara (?) în tipografia unui Hofter et comp. și că fericitul ei redactor responsabil este un preot cu puțină greutate pentru viitorul unei reviste.

Noul organ nu și-a prea bătut capul cu „excepțiile“ ci a dat înainte din vreme în vreme cu numerii săi, cu scopul de a-și asigura reputație perpetuă. Spada nouă s'a învățit strașnic și a încercat a depărta norii din jurul suveranității preotești, nu vorbind din „sella curulis“ în toate chestiunile. Rezultatul radicalității a fost mai întâiu un avertisment de dragoste(?), mai o amenințare cu proces de caluminare, o returnare a revistei și cine știe câte...

Acești fluturi de zăpadă, revista nu i-a luat în condica nesuccesului său ci o vedem proclamând într'una curențul organizării: strigând necontentit: *să ne organizăm, să ne organizăm..!* Și'n acest concert strident apar în ziarele de pretutindeni articoli cu: porniri clericale.

Până aci este istoria revistei.

Astăzi este adevărat că lupta pentru pâne este mult mai aprigă cași înainte de asta cu două decenii: nu mai puțină grije trebuie să aibă și preoțimea față de progresul lumii de azi din al căreia vârtej nici ea nu se poate subtrage, dar nemulțămirea desnădăjduită ce se plasează în coloanele „Revistei preoților“ par'că e zidită fără piloți, dacă privim cu ochi dezinteresati războiul pentru traiu din țara 'ntreagă.

De câți ani în coaci, meseriașii și industriașii noștri siliți de curentul venit din alte țări, ajutați și de lipsele vieții au început a se organiza în societăți private și văzând clerul nostru acest progres a încolțit și întrânsul dorul de a-și strânge rândurile și de a-și eluțat o poziție mai ușoară. Dar oare este îndreptățită pornirea preoților de a-se separa în societate proprie cum o fac muncitorii? Este oare sinonimitate de interese între preoți și ceialalți industriași, oare în

terenul lor de muncă se operează cu aceleași elemente? — Nu.

În lumea muncitorilor precum știm toată râvna este de a învățti capitalul ca din interesele lui să-și asigure un traiu fericit. Plugariul se ostenește ca din solul moștenit să scoată rod pentru un traiu tihnit comercianții încă învăț roata cu negoț ca să iasă făină pentru zile de rând ori și pentru sărbători.

Preotul însă în viața pastorală nu operează cu bani ci toată valoarea lui depinde dela modul cum știe vrăgi poporul prin înțelepciune și curățenie sufletească spre cărările luminoase ale binelui. Preotul n'are să poarte frică că'l va dobori concurența, nici că negoțul nu-i va trece. El are alte rosturi.

Dacă preoțimea se crede scurtată în drepturile sale (cea dornică de „organizare.“) ori desconsiderată în unele privințe, să facem puțină psihologie în jurul acestei chestiuni.

Preoțimea peste tot dispune de cea mai mare libertate, care nu se prea găsește la nici un fel de slusbași. Ce privește dotația lor excepționând o seamă de parohii de prin Bihor și din jurul Hălmeagului putem zice că și ei au o subsistență la fel cu cei mai mulți oficanți dela administrația de stat ori din alt loc. Dacă punem la răvaș și împrejurarea că noi preoții locuim în condițiuni fără pretenziuni, putem afirmă cu deplină conștiință, că și noi putem ținea pas cu lumea conformându-ne viața principiilor frumoase evanghelice al căror vestitor suntem. Un neam cu o istorie atât de asuprită ca și al nostru, în aceste câteva decenii între împrejurările date, a făcut progrese destul de mari, atât ce privește premenirea culturală cât și ameliorarea materială. În Bihor b. o. mulți preoți urcă și azi stâncile spălate de vreme cu molitvelnicul și cu crucea învățită subsuoară și poate și mai mulți brăzdează și acum tot cele 4 ori zece pogoane de arătură măloasă cași înainte de asta cu 40 ani, dar pentru aceea nu se prea aud vaete în toate gamele, — ci după puțină și împrejurări impart mângăeri pentru norodul care-i impresoră. Și ce rost ar aveă jeluitul fără nădejde..

„Revista preoților“ ș'a luat o sarcină grea. Ș'a pus adevărat de gând să organizeze clerul. Marele Șaguna a organizat preoțimea noastră în mod atât de perfect, încât celce ar mai voi azi a-se atinge de opera lui cu gând de a o face mai desăvârșită, ar profana idealul intrupat într'ansa. Celce scoate în tipar azi rânduri cu „organizarea preoțimei“ acela își ia în mână penel stângaciu, care strică valoarea tabloului „Invierea“ lăsat nouă de Baronul Șaguna în măiastra operă a Statutului organic.

Preoțimei de câțiva ani încoaci este drept că i-a lipsit din protopopiate legătura vie, viața activă. Vieța preoțimei tractuale în anii din urmă n'a fost înviorată prin nici un fel de convenire pastorală, la cari privilejiuri să fie avut preoțimea timp a-și vârsă în lungi cuvinte amărăciunea. Conferențele preotești n'au prelucrat terenul și așa păraginindu-se solul au încolțit burueni nefolositoare în unele protopresbiterate. Ivirea revistei plină cu gâlceavă, cu espectorații necuviincioase cu lamentări infinite, în care lucrurile par a fi cu capul la vale despre care pomenim mai sus încă se poate atribui în parte lipsei de conferințe preotești.

În mâna grădinarului harnic orice pământ devine productiv, el străformă locurile seci în straturi frumoase de flori și scoate cu iscusința sa toate rădăcinile de burueni cari fură ori coboară valoarea grădinei sale. Un astfel de rost ar putea aveă fiecare conducător

*) Nu bucuros ne expunem la supărările „Revistei preoților“, dar un preot de noi mult prețuit ne cere ospitalitate de a să pronunță în afacerea care este a tuturor preoților.

al protopopiatelor. Dela dânșii s'ar cere ca din vreme în vreme să steie de vorbă cu preoțimea submanuată să deie îndrumări nouă în afacerile ce-o privesc, să să deie prilej slugitorilor dela altar să-se îndemne unul pe celalalt și să se scoată din uz anomaliile pastorale, de cari băjbăie viața practică în unele sate.

Pentru punerea la cale a acestor îndemnuri cred n'ar fi de prisos a se da din partea celor chemați a direge viața pastorală un program bine stabilit cătră șefii tractuali, care program să fie obliați a-l executa întocmai, ca vizitarea canonică și a școalelor ce le efeptuesc cu puțin greș. Dacă s'ar pune la cale în-irile aci semnalate, am convingerea, că nu s'ar mai putea face strădanii pentru desecvibrarea preoțimei, nici n'am aveă prilej a ceti tiparuri, cari tind la separarea preoțimei, care gând din punct de vedere al autonomiei noastre este o absurditate. Valuri de nemulțămire au fost totdeauna între oameni, dar curentul bolnăvicios, ce voiește „Revista preoților“ al familiariză în sânul preoțimei nu va produce decât pădurețe acre, cari fructe nu îndulcesc viața ci o încurcă cu desăvârșire, iar biserica ortodoxă în lumea progresului de azi, nu va permite alcătuirii perverse de convingeri al căroră efonis este: anarhia.

Preoții cu toții — cred, — doresc îndrumări luminoase, pornite din culmile de gândire ale unor bărbați senini, cari cu sfaturi evanghelice voiesc să deie o viață trainică așezămintelor noastre, dar tiparuri certărețe, scăldate în valea pretenziunilor cu rost și fără el, nu-l vor îndulci nicicând.

Le-am scris aceste rânduri despre istoria și psihologia revistei, ce ne năpădește cu dragostea, ca să ne fixăm rostul ei și rezultatul, la care am ajunge prin lupta ei cu miros revoluționar. Ca pe un călător pribeag ce bate cărări necunoscută, să o primim din depărtare cum i-se încălcesc vrerile, și dacă crede că sunt realizabile principiile ce le propagă și că sunt utile în cadrul organizației noastre ce-o avem, să nu o conturbăm, căci veni-va vremea, când precum strigă acum „să ne organizăm“ va ofta răgușit.

Urmașilor mei Preoțești
Las vouă moștenire,
A bisericii iubire;
Fără piloți să nu zidiți,
Căci, ve-ți fi striviți.

Un preot delu sate.

Predică

la „Întrarea în biserică a Născătoarei de Dumnezeu“.*)

Dupăce te-ai născut dumnezească mireasă, venit-ai în biserică D-lui, ca să crești în sfânta sfințelor, ca o sântită. (Din cântările bisericesti).

Iubiților mei credincioși!

E zi de bucurie ziua de azi și totuș numai cuvinte de bucurie nu vă pot împărtăși. Ce bucurie să simțesc eu văzând nu odată, că în s. locaș alui D-zeu în loc să răsune cântecele de laudă și mulțumită ale credincioșilor, abia dacă se aude slujba preotului vostru dar și ea sună a pustiu în biserică aproape goală? Da a pustiu și pustiu acesta din jurul meu, din jurul Hristosului meu și al vostru și pe cel mai nesimțitor creștin ar trebui, să-l întristeze până la lacrimi. Și cum să nu mă copleșească întristarea, când, chiar la aceasta sfântă și mare sărbătoare dintre sutele de credincioși de sub păstorirea mea, nu se afiă atâția creștini cu dra-

goste de Dzeu, ca să umple mica noastră biserică. Această tristă împrejurare mă îndeamnă fraților, să vă vorbesc despre cercetarea bisericii, doar se va îndură bunul Dzeu și va da putere cuvintelor mele să topească gheața de pe inimile voastre, gheața, care vă ține departe de biserică, dar care e mai primejdioasă decât gerul, ce bântue afară: acesta poate omori trupul, iar ceealaltă poate nimici sufletul vostru și vai omului atunci. Voesc să vă vorbesc despre cercetarea bisericii cu atât mai vartos, că astăzi sărbătorim întrarea în biserică a Preacuratei, care și ea par'că ne amenință din ceriuri și ne zice: Oameni buni, nu e bună calea, pe care ați apucat, învățați dela mine, abia sunt de trei ani și merg să mă închin Dzeului meu.

Ascultați-mă, vă rog, cu luare aminte! Iubiților credincioși! În adevăr mare durere trebuie să simtă tot creștinul în sufletul căruia mai arde o schinte de evlavie și credință, când vede lipsa de zel, când vede nepăsarea fraților săi față de casa Dlui, când vede, că aceasta nepăsare, ca o boală urită din an în an, din zi în zi tot mai tare se lățește. Și mă întreb nedumerit, vă întreb pe voi, ce să fie oare pricina? sau nu mai sunteți creștini, nu mai sunteți botezați în legea lui Hristos prin s. taină a botezului și dacă sunteți nu mai cunoașteți poruncile legii voastre? Ori nu știți, că biserică e casa lui Dzeu și încă cea mai scumpă și neprețuită casă, cel mai iubit lăcaș al Lui? „sântă e biserică Ta Doamne și minunată întru dreptate“ (Ps. 64, 5.) zice psalmistul. Da, sântă și iubită, așa de sântă, așa de iubită, încât chiar blândul și atotertătorul Isus, acel Isus, care se rugă pentru neîmpăcații săi vrăjmași, ce l-au pironit pe cruce și i-au înfipt sulita în coaste, chiar acest Isus îndelung răbdător, nu mai poate răbda, când vede pe jidovi necinstindu-i casa, nu mai poate răbda, ci-i scoate afara biciundu-i și certându-i, căci „casă de rugăciune e casa mea, iar voi ați făcut-o peștera tâlharilor“ (Mateiu 21, 13). Într'atâta și-a iubit Dl nostru Hristos casa, și cum să nu o iubească, când în ea sălășluște prea cinsit trup și sungele său sub chipul pâinei și a vinului. O iubește, o iubește cu foc și tocmai pentru aceia nu biserică o urgisește creștinul care o incunjură, ci însuș pe Dzeu, însuș pe Dzeu urăște creștinul, care fuge de s. Lui adăpost. De altcum știți voi din vieața fraților casa pretenului o cercetați zălnic, dar nu vă apropiați cu anii de lăcașul celui dușmanit de voi. Să știți însă și aceea, că cine pe Dzeu nu iubește, cine biserică Lui nu o iubește, nu poate simți dragoste nici față de fratele, nici față de aproapele său, unul ca acesta nu cunoaște cinste și omenie, milă și îndurare, ba nu numai atât, își fură cinstea clevetindu-te, își ia bucătura din gură furândute. Arătați-mi un om bisericos, împodobit cu evlavie și cu frică creștinească legat de mâni, batjocorit și hulit pentru furturi și hoții? Nu-l veți află. Mergeți însă iubiților în temnițe, în aceste cuiburi întunecoase ale suferinții și păcatului, întrebați pe nenocitele ființe, ce le locuesc, întrebați-le de câte ori au cercetat biserică Dlui înainte de a cădea sub lanțul greu al robiei, întrebați și nu vor răspunde, ci vor plecă ochii rușinați. Și să nu ne mirăm, că temnițele ni-au răpit pe acești frați ai nostri, fiindcă biserică, de care ei s'au ferit, este școala, ce varsă în mintea omului lumină, în inima lui căldură. Aici în dzeasca casă ar fi trebuit să învețe nefericiții, că-i păcat și hulă de Dzeu să te întinzi la agoniseala vecinului câștigată prin sudori și trudă multă; aici ar fi trebuit să învețe, că lăcomia duce la focul chinurilor pământesti și vecinice. Aici învață omul să iubească, să ștergă lacrimile celor năpustuiți, să adape pe cel insetat, să imbrace pe cel gol, aici „să-și birue poftetele păcătoase, să învingă mânia și pisma“ În biserică vede creștinul, că deșarte-s

*) Rostită înaintea tinerimei seminariale.

măririle și slujbele lumesti; înaintea feții preadrechtului Dzeu frate e săracul cu bogatul, sluga cu stăpânul, aici se adapă el cu apa cea vie a vieții, aici se împreună omul cu dumnezeirea.

Dar poate veți zice fraților, nu putem cercetă s. biserica grijile vieții sunt multe, nevoile mari. Vă voi răspunde însă cu cuvintele lui Hristos: „*Ce folos este omului de ar dobândi lumea toată, iar sufletul și-l va perde*“ (Mat. 16, 26). Da creștine, ce-ți folosește avuția, când ți-ai pierdut comoara cea mai scumpă, aurul ce mai prețuit, schintea, ce ți-a suflat-o Dzeu? nu ești tu oare în această stare, ca mărul roșu și frumos pe dinafară, dar găunos și vermănos pe din lăuntru, ca acest măr, ce cade și putrezește? N'ai muncit destul, n'ai asudat destul șase zile pe săptămână pentru trupul tău, ca barem a șeptea zi, dumineca să-ți furi câteva clipite și să vii să te închini înaintea altarului pentru hrana sufletului tău, ca barem a șeptea zi să uiți câteva clipite amarul vieții și să să te înalți cu gândul la Cel de sus plecându-ți genunchii spre rugăciune smerită? Și care dintre voi nu s'a simțit mai ușurat, mai mângâiat, după ce s'a rugat și a luat în gură sfânta anafură?

Vor fi însă între voi și de aceea, cari vor zice nu putem, biserica e departe, drumul greu și vremea rea. Dar aducă-și aminte acești ușoratici de cei dântii creștini, de cei dântii creștini, cari scurtau pământul, și în vizunii zideau biserică Dzeului lor, ca să scape de urgia păgânului, iar dacă păgânul îi țără în temnițe, temnițele le schimbau în altare; nu se înfricau de ascuțitul sabiei, de gura fierelor sălbatice, de flăcările focului, nu ci pururea și pretutindenea se adunau, să preamărească pe Dzeu. Și tu creștine să nu poți birui o cale lungă, să nu înfrunți un frig mai mărișor pentru încălzirea sufletului tău? În păcatele sale a ars Sodoma, în păcatele tale te vei face și tu scrum.

Iubiților mei credincioși! Da, e mare nepăsarea față de casa Dlui, aceasta poartă a cerului, cum o numește sf. scriptură, da e mare nepăsarea și din zi în zi prinde rădăcini tot mai adânci, tot mai goale și pustii sunt bisericile. Și să nu vă mai mirați, că sărăcia ne înneacă, iar răutatea oamenilor nu cunoaște margini. Dar cum și aștepți tu ca Dzeu să-și aducă aminte de tine, când tu ți-ai întors fața dela El și casa Lui?

Vă rog fraților, Vă rog pentru sufletul vostru, veniți și vă adăpostiți sub preacuratul Său sân pământesc, veniți și i-vă închinați, căci pentru a voastră fericire și pentru a Domnului mărire veniți. Nu-i incunjuțați lăcașul, căci pe Dzeu, care v'a dat duhul de vieță îl incunjuțați. Și acum să ne ridicăm mâinile și inimile către preînduratul nostru Stăpân, să ne rugăm și pentru sufletele celor rămași acasă, să ne rugăm și să zicem: Preasfințite Părinte îndură-te și nu luă în seamă nesocotita lor faptă, nu-i lovi Doamne cu dreapta Ta mânie, ci mai vărtos rabdă-i spre a lor îndreptare și spre a Ta laudă. Amin.

Gh. Andru
stud. în teol.

Studiul gramaticii în școlile populare.

(Urmare și fine)

Marea întrebare a d-lui Crișan referitor la aplicarea regulii mele la fabricația d-sale de zicere, se desleagă deci de sine și încă într'un mod atât de simplu și natural, încât și d-sa ar trebui barem acum să vadă, că într'adevăr elevul va ști s-rie și vorbi corect chiar și necunoscând numirea părților de zicere, încurcătura, d-lui Crișan fiind numai o închipuire.

I-am fost zis d-lui Crișan în rândul trecut, că nu pot pricepe cum nu-l lasă știința gramaticală să propună substantivul până nu va fi propus mai întâi subiectul. D-sa însă, în loc să mă lămuriască cu alte cuvinte în loc să discute serios cu mine, îmi răspunde cu mare ifos că nu cunosc exigențele metodice, moderne și de limbă, pe baza cărora e compus un manual de gramatică pentru școala elementară. Aflu de prisos a mai lungi și aci vorba, și de aceea îi voi recomanda numai d-lui Crișan să aprofundeze mai bine — lăsând la o parte ifosul — ceea ce zic atât eu, cât și d-l G-n spre a vedea, că totuș substantivul stă pe picioarele sale proprii și puternice, încât se poate predă independent de subiect, fără de a provoca nici cel mai mic pericol.

Din spusele mele din irecut citează dl Crișan următoarele: „Și iată că după atâta vorbă o spune dl Crișan categoric, că de geaba cunoaștem flexiunea substantivului totuși, dacă nu-i vom cunoaște și rolul în formarea zicerilor, tot nu ne vom ști nici unul pune ideile pe hârtie,“ zicându-mi că această citație nici n'am înțeles-o și nici nu voi înțelege-o din cauza cunoștințelor mele palide de gramatică. A nu zice nimic mai mult, a nu motiva celea spuse, respective a nu justifica dreptul de a critica, aceasta apare înaintea mea un ce de tot nedrept.

Purcede după acestea dl Crișan la analizarea zicerilor, pe cari i-le-am adus eu înainte, nu pentru ca să-i pun la probă cunoștințele sale gramaticale, ci ca să înțeleagă câtă încurcătura aduc în mintea elevilor numirea părților de zicere. Dl Crișan însă, cu toată priceperea sa cea superioară nouă, totuși n'a putut înțelege că din care parte vine strâns cu ușa, ca cel puțin să se aperse acolo unde trebuie.

Își ia deci aerul de mare gramatic, care pe mine cu întreagă cunoștința mea gramaticală, mă are în degetul său cel mic. Și în acest aer își cere mai înainte de toate scuzele dela onor. redacțiune și dela cetitori că el trebuie să se dimită să tracteze cu mine lucruri ce deroagă nimbului și cunoștințelor dascălilor și mai ales mie cu toate că, dacă și nu până aci, dar din celea ce urmează, tot va putea și dl Crișan să priceapă, că n'avea lipsă de a-și cere nici o scuză.

Analizând zicerea: „Cu regret constat, că pe această cale a apucat și dl g-n cu propunerea limbii materne“ — dl Crișan vrea să scoată la lumina zilei puțina mea cunoștință, zicând că dacă a-și fi eu în stare să analizez, nu l-aș fi întrebat: între ce complemente, sau determinatiuni va fi numărată partea de zicere: cu propunerea limbii materne. Zice adevărat, că eu, din cauza neștiinței, am amintit de determinatiune, cu toate că această parte de zicere e obiect nedrept, răspunzând la întrebarea: cu ce? Bine-i de dl Crișan! Căci are cunoștință mare în ale gramaticii, în urma căreia vede la moment că întrebând: „cu ce a apucat? căpătăm obiectul indirect. Mai greu e însă de noi ceștialaltii, și îndeosebi de mine, căci tocmai din cauza întrebării, care e aceeași și la unele determinatiuni zise de mod, zic tocmai din cauza întrebării, îl confund pe acest obiect nedrept cu acele determinatiuni.

Dar și după deslușirea dlui Crișan, totuși nu-mi vine a crede, că să fie cu propunerea limbii materne“ tocmai obiect nedrept. În urma acelei deslușiri, ce-i drept nu mă mai leg așa tare de determinatiunea de mod; dar nici de ceea ce zice d-sa încă nu mă pot legă. Îmi vine ca și când aș vedea în expresiunea de mai sus o parte de zicere cu totul deosebită de celea de până aci. Și la acest fel de parte de zicere îmi vine să adaug și obiectul indirect, care răspunde la

întrebarea: *cu cine?* și astfel formez un fel de complement ori determinațiune nouă, care s'ar putea numi *determinațiune de sot sau de tovarăș*, ca și cum ar zice ungurește *társhatározó*.

Până aci încă tot ar mai merge. Vine însă zicerea a doua: „Pe atunci cuvintele izolate ca murmură zicăe etc. valorau, respective să înțeleagă *sub ele* cât înțelege azi *sub desfășurarea* subiectului unui roman“ *Sub ele*, precum și *sub desfășurarea*, dl Crișan zice că iarăș sunt obiecte nedrepte, răspunzând la întrebarea: *sub ce se înțelege?* O fi; nu zic ba. Decât că iarăș trebuie să mai adaugăm la șirul întrebărilor după obiectul indirect și întrebarea *sub ce se înțelege!* N'ăș avea nimic în contră, dacă nu m'a-și teme, că se produce confuzie prea mare în capul fraged al elevilor cu atâtea întrebări, între cari nici macar noi nu putem vedea o legătură de moștenire mai apropiată. Dar n'avem ce face suntem siliți să luăm în lista întrebărilor după complementul nedrept și întrebarea *sub ce?* căci doară nu va rămâneă aceasta neluată nici într'o listă. Ori mai bine să căutăm și aceste întrebări tovarăș, cum ar fi de ex. determinațiunile de mod ce răspund la întrebarea *prin ce?* și „cu ce?“ — bunăoară: *laiu pâne cu cuțitul, scriu cu peana etc.* și să formăm din ele o clasă nouă de determinațiuni, numindu-le de mijloc, ori cum ai zice ungurește *eszközhatározó*.

Poate vedeă deci și dl Crișan, că lucrurile se incurcă tot mai al naibei!

Urmează zicerea a III-a: *Pe calul acesta* am dat 300 coroane. „*Pe calul acesta*“ dl Crișan fără nici o ezitare, o numără iarăș între obiectele nedrepte, imputându-mi, că de loc nu sunt acasă în analizarea gramaticală nici chiar la zicerile celea mai ușoare, de oare ce l-am întreat că ce determinațiune, poate fi atunci când de fapt ea nu-i determinațiune ci obiect. Iarăș e ușor de dl Crișan, căci în urma cunoștințelor vaste are darul de a putea preciza prompt ori ce parte de zicere. E greu de mine însă, căci în lipsa acelu dar trebuie să confund acest obiect nedrept cu determinațiunea de cauză, de scop, ori finală, după cum vrei să-i zici. Astfel dl Crișan precizează acest obiect nedrept întrebând: *pe ce? sau în preț a ce?* Mie însă, mărturisind adevărul, îmi vine mai bucuros să întreb: *pentru ce ai dat 300 cor?* spre ce scop? și astfel răspund: pentru cal, să-l am.

Dar să nu mai lungim vorba, discutând pe tema aceasta, să las aceste lucruri spre a-le lămuri gramaticii cei mari. Să zic deci că eu nu pot avea nici umbră de dreptate, că aceea toată ar fi pe partea d-lui Crișan. Și în cazul acesta însă, va trebui să recunoască chiar și dl Crișan, că lucrurile se incurcă de tot, mai adăugându-se la numărul întrebărilor complimentului nedrept și întrebarea de față: *pentru ce? în preț a ce?*

Tot la aceste întrebări se mai adaugă și întrebarea *dela cine?*

Așa dar pentru obiectul indirect avem întrebările: cui? prin cine? prin ce?, sub ce? de la cine? cu cine? cu ce? pe ce? sau: în preț a ce? și cine știe câte vor mai fi. Tot cam așa stăm cu determinațiunea circumstanțială de mod; și poate chiar și cu cea de cauză. Unde mai vine apoi și confuzia cea mare ce se face între un fel de complemente sau determinațiuni și între celalalt fel.

Ba suntem espuși, noi aceștia mici, să facem confuzie chiar și între complemente și attribute, întrebările sămănând între olaltă.

Așa bunăoară chiar zicerea analizată de dl Crișan: „Mănânc mămăligă *cu lapte*“ ne poate incurcă.

D-sa ce-i drept face iute judecata zicând că *cu lapte* e determinațiune de mod, răspunzând la întrebarea: „cum mănânci mămăliga?“ Mie însă și aci îmi vine, ca și când nu așa ușor te-ai putea pronunța. Mai iute îmi vine să întreb: nu cum mănânci mămăliga? ci: ce fel de mămăligă mănânci. Dacă zicerea ar fi construită așa: „Mănânc *mămăliga* cu lapte“ — atunci fiind „mămăliga“ articulat, recunosc și eu că trebuie să întrebăm: *cum* mănânci mămăliga? Atunci da, e determinațiune de mod. Ei, dar zicerea e construită astfel: „Mănânc *mămăligă* cu lapte“. Fiind „mămăligă“ nearticulat, trebuie să întreb: ce fel de mămăligă mănânci? Atunci pare a fi atribut: ca și când ai zice: Mănânc pâne cu pegmez, *plăcintă* cu mere, *aluat cu nuci* etc. Ungurește ai zice: *turostészát, diostortat* etc. În tot locul întrebi deci: „*ce pâne mănânci?*“ ce plăcintă? ce aluat? etc.

În urma acestora ne putem închipui, și cu noi cred că și dl Crișan, câte greutate și neajunsuri, câte nedumeriri și desorientări așteaptă capul cel fraged al elevilor, plecând pe calea recomandată cu atâtea trufie de dl Crișan. Aceia vor trebui să se munciască — și cu ei alături și învățătorul, — memorizând lista întrebărilor care e destul de lungă pentru fiecare parte de zicere, și între cari întrebări nici nu există legătura aceea strinsă, în urma căreia barem după ce elevul cunoaște firul, să poată merge cu ușorință pe el până în capăt. Și nu există aceea legătură mai ales între întrebările determinațiunilor, de oare ce acelea toate sunt cuprinse în acelea 6 clase: obiect drept, nedrept, determinațiune de loc, timp, mod și cauză, cu toate că felul lor dela fire e cu mult mai variat, în cât nu în șase ci în șasesprezece, ori poate chiar mai multe clase ar trebui cuprinse, spre a nu se face confuzie între ele. Ași putea să aduc d-lui Crișan și alte exemple, afară de celea analizate de d-sa, din cari să se convingă și mai mult că nu tocmai atât de ușor se pot azvârli și îndesă toate complementele în clasa celora indirecte, ori a determinațiunilor de mod; și că ar trebui să li-se recunoască acelora felul lor firesc și deosebit de al celorla. De ex.: Fac casă din pământ. Par că-l văd pe dl Crișan cum vără pe „din pământ“ între nu știu ce fel de componente, și determinațiuni; poate chiar între celea de mod, răspunzând: „cum fac casă?“ Acum se întorcem construcția zicând: „Din peatra aceasta îmi zidesc o casă“ Nu știu dacă nu se va întoarce acum și dl Crișan, zicând că „din peatra aceasta“ e altă parte de zicere, poate iar obiect indirect, ori mai știi ce? Cu toate că acest complement determină materialul din care vreu să fac casa: cum foarte bine zic ungurii: „*anyaghatározó*.“

Dar și așa în chipul acesta, înmulțând și ridicând la tuțate întregi felul părților de zicere, iarăș nu se poate alungă incurcătura, încât întunerecul din capul bieților elevi pare că nu mai are de gând să se împrăștie, nevoind nici decât să răsară și pentru ei soarele carele să le lumineze și lor adevărul.

Iată deci, d-le Crișan, incurcătura după care întrebai d-ta. Ea e cu mult mai mare decât ai și putut-o visă. Ceea ce ai văzut d-ta în procedul nostru a fi incurcătură, și-a fost numai o închipuire până când de fapt incurcătura cea enormă iat-o tocmai în procedul d-tale. Pentru aceasta însă nu crede, că-ți pretind ceea ce ai promis. Doresc însă numai atâtea, ca să recunoști, că e cu totul nebazat tonul de sus, cu care ne tractezi.

Și apoi ca să vezi, că din toate celea spuse și arătate de d-ta, dela început și până'n sfârșit nu vrea să-ți suridă nici cea mai mică îndreptățire de a te

pune atât de sus, îți voi mai atrage atențiunea și asupra zicerii ce ai lăsat-o tocmai la urmă, și în care ai arătat pentru ce ai pus virgula între *concepțiunile* și *ideile*. Anume, zicerea din textul d-tale sună din cuvânt în cuvânt așa: „Această însemnează, că concepțiunile, ideile și diferitele acțiuni ale sufletului... etc.“ Va să zică nu *ideile*, cum ai schimbat d-ta, ci *ideale* a fost în textul d-tale; caută-l numai și-l vezi. Între *concepțiunile* și *ideale* deci nu are loc virgula.

Și acum pași înainte, dle Crișan, pe calea care ai apucat, căci nici eu nu-ți mai stau în cale.*)

P. F. D.

Alcoolismul.

Lupta contra alcoolului și Ordinul Bunilor Templieri

(I. O. G. T.)

(Urmare și fine.)

Pentru ca să pot face o icoană fidelă despre răspândirea beției la poporul nostru în anul trecut mi-am permis a face un apel, către preoțimea și învățătorimea noastră de ambele confesiuni, ca să-mi descrie fiecare din locul său, ce observă în ceiace privește alcoolismul la popor. Am și primit dela cele câteva mii de preoți și învățător vr'o 36 de răspunsuri. Numărul mic al acestor răspunsuri vorbește mai eclatant, cât de mult se interesează cei în primul rând chemați de chestia aceasta vitală a poporului lor.

Din cele scrise de dnii, cari au binevoit a-mi răspunde m'am schitat prea bine icoana stării neamului meu.

Doamnelor și Domnilor! Nu vă pot, îmi este imposibil a descrie în cadrul acestei conferințe cele raportate, dar ca să Vă faceți idee despre ele îmi iau voia, să Vă citez câteva orduri din raportul unui prea venerabil prea bătrân V. P. din T: „Constat și eu că pălınca (rachiul) li este perirea, de care poporul nostru se va prăpădi în mare parte“ zice venerabilul preot.

Și cu atât mai trist e, că deja românul e pe la sfârșitul povârnișului și puțini se interesează de soartea lui. Pe urmele alcoolismului vine sărăcia și boala poporului. Tot din alcoolism provine trista stare culturală a neamului nostru, ba chiar degenerarea urmașilor. Poftim cum e românul din părțile sudostice ale Bihorului? Oamenii mici piperniciți, slabi, tâmpiți la minte slugarnici până la pământ și alcoolici până la gradul superlativ.

Poftim la bunăstarea, cultura, igiena și la descendenții acestui român bihorean. Stări mai deplorabile nici în Asia cea mai depărtată nu aflăm. Cu aceasta nu voiesc să zic, că în alte părți ale românismului nu s'ar bea în cvant destul de considerabil, dar mi-se pare ca și în Bihor și Marmăția nicăiri. Cei chemați încă să plâng de soartea acestui popor, dar de făcut nu prea fac nimic. Să dau porunci, de împlinit puțini le împlinesc. Altcum cum poftim dela cineva se propage combaterea unui păcat, când el însuși păcătuiește și încă adeseori în public. „Doară n'o să mă blamez pe mine însu-mi“ cugetă cel chemat. Că adevăr grăesc citez din circularul Venerabilului Conzistor din Arad, dat la 20 iulie (2 august) sub nrul 3656/1909.

„Ne plângem, că țaranul nu ascultă de conducătorii lui, nu-i urmează sfaturile și că să rupe legătura firească dintre ei și țaran. În timpurile mai nouă am făcut triste experiențe. Ce și așteptăm dela țaranul

nostru, care încă și azi în secl. al XX-lea crede, că alcoolul e dătător de viață și în urma credinței sale îl divinizează chiar.“

Avem cutezanță de a pretinde, ca el să fie treaz cumpătat și cu minte, când noi, cei chemați să-l reținem dela rele prin vorbe înțelepte, prin fapte demne de imitat, noi îi servim „chiar cu exemple de imitat.“ Decâte-ori n'am fost noi între popor cu scopul de al educa politicește, de al înveseli și a-i desvoltă gustul pentru cântările noastre frumoase. Bun lucru am săvârșit, dar numai până la un loc, căci ce am tocmit prin apostolie am dărîmat, ba i-am învățat la unele lucruri „domnești — prin banchete și nu ne-am cugetat la axioma „exempla trahunt.“

Și ce folos moral au astfel de excursiuni? Cu drept cuvânt pot afirmă, că în forma aceasta este egal cu zero.

Doamnelor și Domnilor!

Scuzați, că în conferința mea de azi v'am tratat cu vorbe triste, dar adevărate! Am făcut-o însă condus de proverbul românesc: „cine nu gustă amarul, nu știe de ce-i bun zăharul“.

Mă apropiu de inchiere!

Domnilor! În speranța, că ați înțeles buna mea intenție, vă rog, *pentru neamul românesc*, înrolați-vă în șirurile luptătorilor Bunilor Templieri, cari săvârșesc o apostolie desinteresată, provenită din iubirea față de aproapele. Să mergem cu exemplul „abstinenței“ la popor, să ne silim al abate dela calea povârnișului pe care a plecat spre perirea sa, căci e păcat să peară un neam, care de zeci de secolii și-a eluptat dreptul de existență pe acest pământ. Să nu așteptăm ajutorul statului, în munca noastră, să ne mișcăm noi, societatea, că atunci când poporul v'a fi conștiu de sine, v'a cere ca și statul, să lupte contra alcoolului. Exemple destule ne servesc statele Șvedia, Norvegia, Dania, Finlanda, Elveția, Germania, ba chiar și micuța Serbie, cari sub presiunea mișcărilor sociale subvenționează cu sute de mii lupta antialcoolică. O se vină și la noi vremurile fericite, dar până atunci „noi prin noi“.

Doamnelor! Noi cei luptători contra alcoolului în D-Voastră avem cel mai mare sprijin. Dela educarea copiilor D-Voastră depinde viitorul neamului românesc. Ei o să devină conducătorii următorilor noștri. Învățați, că alcoolul e o otravă ucigătoare de corp și suflet, fericiți de birturi și locuri, cari tind beuturi spirituoase, măriți-le ambiția de-a fi abstinenți și la timpul său D-Voastră dinpreună, cu întreg neamul românesc, ve-ți gustă roadele dulci ale muncii D-Voastră

Iar voi iubiți elevi, cari aveți ocaziunea de o va întâri în lupta contra alcoolului siliți-vă de a atrage în șirurile voastre bine închegate și pe acei colegi, cari, de o cam dată, nu sunt pătrunși în sufletul lor de aceste adevăruri neresturnabile. Propagați cele auzite, cetite și experiate în lumea mare, atât colegilor voștri cât și societății mari, iubiți-vă și sprijiniți-vă reciproc, în acțiunea sfântă la care v'ați înrolat, ca să vă cunoască lumea, că sunteți fiii acestui institut. Voi sunteți primii pioneri ai luptei antialcoolice în dieceză, voi faceți, să resară soarele regenerării neamului românesc.

Sus Stindardul abstinenței!...

CRONICA.

Mulțămită publică. Cu ocaziunea zidirei bisericii din Șuncuiș ctul Bihor, au binevoit a contribui în bani gata cu obolul Lor următorii mari inimoși; cărora și pe aceasta cale le exprimăm mulțămăta cea mai

* Iar noi am încheiat discuțiunea. (Red.)

adâncă. Marele mecenat al neamului Vasile de Stroescu 200 cor. Mai mulți credincioși din comună, ca dăruiri benevole 4590 cor. 2 buni creștini din România 200 cor. Of. par. din Lunceșoară 27·34 cor. Of. par. din Balnaca 22 cor. Of. par. din Șerghiș 6 cor. Bihoareana inst. de credit 50 cor. Of. par. din Odvoș 1 cor. Of. par. din Gurahonț 1·70 cor. Of. par. din Timișoara Elisabetin 13 cor. Of. par. din Bărăteaz 2·16 cor. Cuvioșia Sa Dl. R. Giorogariu protosincol Arad 5 cor. Of. par. din Micherechiu 5 cor. Of. par. din Temes Szt. András 3·81 cor. Of. par. din Siklő 5·30 cor. Of. par. din Parác 3·20 cor. Of. par. din Dárvás (preotul) 3 cor. Of. par. din Bara 2 cor. Of. par. din Ökrös 2 cor. Of. par. din Miniád 3 cor. Of. par. din Tauț 1·10 cor. Of. par. din Ociu 4·08 cor. Of. par. din Gyula 6·80 cor. Of. par. din Parhida 1 cor. Of. par. din Buhani 3 cor. Of. par. din Cil 3·40 cor. Of. par. din Temes-Ság 4·20 cor. Văduva Sezucz din loc un policandru în preț de 180 cor. Brindaș Tudură un rând de vestminte bis. în preț de 100 cor. Bologan Todor o cruce mare în preț de 30 cor. Brindaș Gavril (a Iosifi) bani gata 60 cor. Brindaș Gavril jude bani gata 50 cor. Mai mulți buni creștini mai multe obiecte în preț de 104 cor. Suma totală 5693·09 coroane. Atotputernicul Dzeu, să răsplătească cu darul său, marilor binefăcători. Șuncuiș la 30 nov. 1910. În numele comitetului parohial Ioan Boțoc preot.

4 colinde din Munții apuseni, paralel armonizate pentru cor mixt și bărbătesc de Ștefan Ștefu învățator Caetul costă 2 coroane plus porto. Să poate căpăta la librăria diecezană din Arad și la autor în Ecska, Torontál m.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de preot din parohia de **cl. II. Sabolci**, protopresbiteratul Peșteșului, prin aceasta pe baza aprobării Ven. Consistor de sub Nr. 2145, B. 1910, să publice concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios: „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Casă parohială cu supraedificatele necesare. 2. Sesiune parohială constătătoare din 16 jughere catastrale, pământ arător și fânaț. 3. Birul și stolele uzuate, anume: botez 80 fil. înmormântare mare 10 cor. dela sâraci 6 cor. îngropăciune mică 2 cor. sfeștanie 40 fil. 4. Intregirea dotației dela stat, după evalueația alesului.

Doritorii de-a ocupa această parohie, sunt avizați ca rugările de concurs, ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Sabolci, să le înainteze oficiului protopresbiterat în M-Telegd în termen legal, iar dâșii cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, să se prezinte în sfânta biserică din Sabolci, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Ioan Mangra
președintele com. par.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezbiter.

Comitetul parohial.

Gavril Iovan
not. comit. par.

—□—

1—3

La ordinul Venerabilului Consistor diecezan din Oradea-mare Nrul 2214/B se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de **clasa a II Băița** cu termen de alegere **30 de zile** dela prima apariție în organul oficial.

Emolumentele sunt: Locuință corespunzătoare, chiria unei chilii: 72 coroane, stolele uzitate și congruă 1291 coroane 78 fileri.

Recurenții cu evalueațiune completă vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă recursul ajustat conform normelor în vigoare

subscrisului oficiu protopopesc în Vașcău (Vaskoh) și a să prezentă în sfânta biserică din Băița pentru a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Comitetul parohiei în conțelegere cu:

Adrian P. Deseanu,
protopresbiter.

—□—

1—3

Pe baza ord. Ven. Consist. de dto 18 noemvrie (1 dec.) a. e. Nrul 6818/910, prin aceasta **se escrie concurs din oficiu**, pentru îndeplinirea capelaniei temporate de **clasa a III. sistemizată** pe lângă veteranul paroh Virgil Gruescu din **Sălciva**, protopopiatul Lipovei, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Jumătate din sesiunea parohială. — 2. Jumătate din birul preoțesc și stolele legale. — 3. Cvota din ajutorul de stat pentru capelani.

Alegândul capelan, va avea să se îngrijiască de locuință, să supoarte sarcinile publice după venitul beneficiat, se implinească toate funcțiunile în și afară de biserică, și să catehizeze la școala noastră confesională, fără a aștepta alta remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt datori, a-și înaintă recursul ajustat conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Sălciva, P. O. Oficiu protopresbiterat din Lipova (Lippa) având pe lângă stricta observare a §-lui 20 din Reg. pentru parohii, a-se prezentă în sfta biserică gr.-or. rom. din Sălciva, în cutarea Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Lipova, 21 noemvrie 4 dec. 1910.

Ioan Cimponeriu,
adm. protop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator vacant la școala noastră confesională din **Șiștaroveț**, protopopiatul Lipovei, prin aceasta să escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Cvinvenalele prescise de lege.
3. De cortel pentru învățator se va îngriji comuna bisericască.
4. Pentru conferință 20 cor.
5. Pentru scripturistică 10 cor.

Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. — De încălzitul și curățirea salei de învățământ, se va îngriji comuna bisericască.

Alegândul învățator va avea a instrua elevii în cântările bis. a conduce strana și a conduce elevii în Dumineci și sârbători ls sft. biserică, fără alta remunerațiune.

Recursul ajustat conform dispozițiunilor regulamentare, adresate comitetului parohial din Șiștaroveț, se vor înaintă Prea O. Oficiu protopopesc în Lipova (Lippa) până la termenul legal, având a-se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta bis. din Șiștaroveț, spre a-și arăta desteritatea în cele cautorale.

Conducătorii de cor vor fi preferiți și vor primi dela comuna bis. separat o remunerațiune pentru conducere și instruire

Șiștaroveți, 1 dec. 1410.

Moise Suricesan,
preș. com. par.

Vasile Moldovan,
notar.

În conțelegere cu mine: *Ioan Cimponeriu*, adm. prot.

—□—

1—3

Devenind vacantă stațiunea învățătoarească din **Buzad**; protopresb. Lipovei, cu aceasta se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. oficios „Biserica și Școala“, pe lângă următoarele emolumente.

1. În bani gata 1000 cor. 2. Locuință în natură, cu grădină de legumi, în preț de 120 cor. 3 Pentru conferință 20 cor. și pentru scripturistică 10 cor. 4. Dela înmormântări unde va fi poftit 40 fil. Cvinvennalele se vor cere dela stat.

De curățenia locuinței învățătorilor pe din lăuntru și pe din afară, se va îngriji alegândul învățător iar de încălzitul și curățitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alegândul învățător va avea să provadă cantoratul în și afară de sft. bis. și se instrueze elevii în cântările bisericești, și să conducă elevii în Dumineci și sărbători în sft. biserică fără altă remunerațiune.

Ceice doresc a ocupa acest post învățătoresc, vor avea a-și înainta recursurile lor, ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului par. gr.-or. rom. din Buzad — M. O. Oficiu ppedsc în Lipova, (Lippa) până la termenul indicat, având a-se prezenta în acest timp în sfta bis. spre a-și arăta desteritatea în cele cantorale.

Buzad, 30 oct. 12 noemvrie 1910.

Vasilie Spân,
președinte.

Nicolae Nediu,
notar.

În conțelegere cu mine: *Ioan Cimponeriu*, adm. prot.

—□—

2—3

Prin penzionarea învățătoarei Iuliana Plașa, postul învățătoresc dela școala de fete confesională gr. ort. rom. din **Sâmbăteni** protopresbiteratul Aradului, devenind vacant, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata, plătit în rate trei lunare și cvinvennalele prescise în lege după anii de serviciu prestați în aceasta comună. 2. Locuință cu 2 odăi culină și toate cele aparținătoare în edificiul bisericesc precum și grădină de legume. 3. Pentru încălzirea salei de învățământ după trebuință până la trei stângini de lemne. 4. Pentru curatorat 24 corcoane. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 6. Pentru participare la conferințele și adunări generale învățătoresști. 20 cor.

La acest post pot concura numai învățători bărbați, cari pe lângă diploma învățătoarească cu calcul general distins ori bun, testimoniu despre absolvarea clasei a IV gimnazială reală ori civilă și atestat despre serviciul prestat până aci, vor produce și atestat că sunt în stare a instrui și conduce cor vocal după note, pentru care alegându-l va primi remunerațiune separată anualminte una sută coroane.

Alegândul învățător pentru scopul espus mai ssu și fără a putea reflecta la alta remunerațiune e îndatorat a împlini sarcina cantorală în dumineci și sărbători precum și la alte ocaziuni date având a instrui elevii respective elevele în cântările rituale, și a conduce școala de repetiție ori cu elevii ori cu elevele.

Recursurile ajustate cu documentele originale adresate com. par. din Sâmbăteni sunt a se înainta în termenul concursual la oficiul protopopesc gr. or. rom. al Aradului, având recurenții a se prezenta în cutare

duminecă ori sărbătoare în sfta biserică din Sâmbăteni pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința com. par. din Sâmbăteni ținută la 7/20 noemvrie 1910.

Fabriciu Manuilă
președinte com. par.

Petru Lupas
notar com. par.

În conțelegere cu *V. Beleş* protopop inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din **Margine** — protopresbiteratul Orăzii mari — să escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1., Dela 85 Nr. de case câte 2 cor. = 170 cor., 2., Darea de 5% - te 151 cor. 50 fil., 3., Pământ arător 16 jug. cu dreptul de pășunat 256 cor., 4. Dela 85 Nr. de case câte 1 măsură bucate ori în bani câte 2 cor. 50 fil. 212 cor. 50 fil., 5., Zile de lucru cu plugul ori carul 120 cor., iar cu mânilor 50 cor., 6. Venitele cantorali 50 cor. 7. Lemne 12 metri, din care va încălzi și sala de învățământ 36 cor. 8. Cvarțir corespunzător cu grădină de legumi.

Pentru dotațiunea aceasta învățătorul e obligat a providea cantoratul în și afară de biserică, a instrui școlarii în cântările și ceremoniile bisericești.

Darea după pământ o va solvi învățătorul ales.

Recursurile ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate comitetului par. din Margine sunt a se înainta subsemnatului în Oradea-mare în termenul de concurgere, având a se prezenta în vre-o duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din comuna amintită, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pacala* prot. inspect. școl.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cu clasele superioare din comuna **Semlac**, ppia-tul Aradului, devenit vacant prin penzionarea învățătorului Grigorie Roșu, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1., Salar fundamental în bani gata 1000 coroane 2., Locuință liberă cu 2 chilii, bucătărie, cămară, grajd și grădină de legume 400 st. □ afară de curtea școliei. 3., Scripturistică 12 cor. 4., Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. 5., Dela părăstase precum și dela cununii 80 fil.

Cvinvennalele s'au cerut dela Stat, iar în caz, de ni s-ar refuza din partea înaltului ministru de culte, le va da comuna bisericească.

De curățitul școliei se va îngriji comuna bisericească.

În strana dreaptă are să îndeplinească serviciul cantoral fără altă remunerație.

Preferiți vor fi cei îndeletniciți la instruirea și conducerea corului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursurile lor ajustate conform Regulamentului școlar și adresate comitetului parohial din Semlac, să le subștearnă în termenul concursual oficiului protopresbiteral din Arad, iar dânsii să se prezinte — pe lângă stricta observare a dispozițiilor Regulamentare — în sfta biserică din Semlac pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Semlac din Ședința comitetului parohial ținută la 31 octomvrie v. 1910.

Teodor Suciu
preș. comit. par.

Emanuil Socodoran
not. comit. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopresb. insp. școl